

บทความวิจัย

กฎหมายและความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลลำใหม่
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา*

Laws and Social Welfare Needs of Elderly in Lam Mai
Municipality, Mueang District, Yala Province

ฐานันท์ มณีนิล¹

Thanon Maneenin²

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

133 ถนนเทศบาล 3 ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000

Faculty of Humanities and Social Sciences Yala Rajabhat University

133 Tesabal 3 Rd., Tambon Sateng, Mueang District, Yala 95000

* Corresponding author E-mail: Thanon.m@yru.ac.th

* บทความวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง “ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลลำใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา” มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, พ.ศ. 2564

¹ นายฐานันท์ มณีนิล อาจารย์ประจำหลักสูตร นิติศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

² Mr.Thanon Maneenin. Bachelor of Laws, Faculty of Humanities and Social Sciences, Yala Rajabhat University

เอกฉัตร วิทยอภิบาลกุล³

Akachat Vitaya Apibalkul⁴

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

133 ถนนเทศบาล 3 ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000

Faculty of Humanities and Social Sciences Yala Rajabhat University

133 Tesabal 3 Rd., Tambon Sateng, Mueang District, Yala 95000

E-mail: akachat.v@yru.ac.th

พล บุษะ⁵

Phol Bussa⁶

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

133 ถนนเทศบาล 3 ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000

Faculty of Humanities and Social Sciences Yala Rajabhat University

133 Tesabal 3 Rd., Tambon Sateng, Mueang District, Yala 95000

E-mail: Phol.b@yru.ac.th

วันที่รับบทความ : 10 เมษายน 2564 วันที่แก้ไขบทความ : 12 พฤษภาคม 2564

วันที่ตอบรับ : 21 กุมภาพันธ์ 2565 วันที่เผยแพร่ : 14 พฤษภาคม 2565

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอกฉัตร วิทยอภิบาลกุล อาจารย์ประจำหลักสูตร นิติศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

⁴ Assistnt Professor Akachat Vitaya Apibalkul. Bachelor of Laws, Faculty of Humanities and Social Sciences, Yala Rajabhat University

⁵ นายพล บุษะ อาจารย์พิเศษเต็มเวลา หลักสูตร นิติศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

⁶ Mr.Phol Bussa. Bachelor of Laws, Faculty of Humanities and Social Sciences, Yala Rajabhat University

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการเกี่ยวกับกฎหมายและสวัสดิการของผู้สูงอายุ แนวทางการกำหนดโครงสร้างของกฎหมายผู้สูงอายุในเทศบาลลำใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เป็นวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามความต้องการสวัสดิการสังคม จากผู้ให้ข้อมูล จำนวน 198 คน

ผลการวิจัยพบว่า สวัสดิการผู้สูงอายุในเทศบาลลำใหม่ที่มีอยู่ในปัจจุบันเป็นสวัสดิการขั้นพื้นฐานตามสิทธิและสวัสดิการที่ผู้สูงอายุพึงจะได้รับตามกฎหมายที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ แต่เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงสวัสดิการที่ตนพึงจะได้รับจึงทำให้เกิดความต้องการสวัสดิการสังคมในด้านต่าง ๆ คือ สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย และสวัสดิการด้านการงานและการมีรายได้ จึงต้องมีแนวทางการกำหนดโครงสร้างของกฎหมายผู้สูงอายุเพื่อการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย คือ เทศบาลลำใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ควรมีการมุ่งเน้นในการจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่อย่างเหมาะสมและทั่วถึง เช่น การให้บริการด้านสุขภาพนอกพื้นที่เพื่อตรวจเยี่ยมและให้คำแนะนำการดูแลสุขภาพ , การสำรวจความเป็นอยู่สภาพที่พักอาศัยและระบบสาธารณูปโภคของผู้สูงอายุในพื้นที่ และจัดทำแผนงานหรือโครงการในการอบรมส่งเสริมด้านอาชีพเพื่อ ยกกระดับอาชีพผู้สูงอายุให้สามารถสร้างรายได้สามารถพึ่งพาตนเองได้

คำสำคัญ: กฎหมาย, สวัสดิการสังคม, ผู้สูงอายุ, เทศบาลตำบลลำใหม่

ABSTRACT

This research article aims to study the elderly's needs of laws and welfare and guidelines of the elderly law structure in Lam Mai Municipality, Mueang District, Yala Province. The study adopted the qualitative and quantitative research methods with the questionnaire on social welfare needs replied by 198 informants.

The results showed that the existing elderly welfare in Lam Mai Municipality was the basic welfare according to the rights and welfare received by the elderly under the laws that promote and protect the rights of the elderly. However, since most elderly were unaware of due welfare, they need social welfare for various fields including health welfare, housing welfare and working and earning welfare. Therefore, a guideline is required for determining the structure of the elderly law for appropriate social welfare provision for the elderly to ensure they have a better quality of life.

The author suggests that Lam Mai Municipality, Mueang District, Yala Province should focus on providing the elderly's appropriate and thorough basic welfares including providing onsite health services and giving advice on health care, surveying their living conditions and public utility system and developing work plans or projects for professional training to ensure the elderly are able to earn income and self-sufficient.

Keywords: Law, Social Welfare, Elderly, Lam Mai Sub-district Municipality

ความนำ

กรมกิจการผู้สูงอายุระบุว่าประเทศไทยจะเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์” (Complete Aged Society) ในปี พ.ศ. 2564 (20 %) และเข้าสู่ภาวะ “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” (Super Aged Society) ใน พ.ศ. 2578 โดยคาดการณ์ว่าจะมี ประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นร้อยละ 28 ของจำนวนประชากรทั้งหมด⁷ ซึ่ง “ปัญหาผู้สูงอายุ” เป็นปัญหาที่สังคมปัจจุบันให้ความสำคัญและสนใจที่ทุกคนทั่วโลกให้การยอมรับและว่าปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งได้กำหนดไว้เป็น “วาระแห่งชาติ ปี พ.ศ.2561” ความสำคัญของผู้สูงอายุมีเพิ่มมากขึ้นจนถึงมีการกำหนดแผนระดับประเทศเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่นอกเหนือจากเรื่อง ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม อีกทั้งครอบครัวไม่สามารถดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร ซึ่งความต้องการของผู้สูงอายุในปัจจุบันพื้นฐานมีเพิ่มมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย และการเข้าถึงการบริการด้านสุขภาพ ตลอดจนความมั่นคงทางเศรษฐกิจในช่วงชราภาพ และในขณะเดียวกันการเสื่อมสภาพของอวัยวะในร่างกาย ก่อให้เกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังภาวะทุพพลภาพซึ่งมีสัดส่วนสูงขึ้น ทำให้ความต้องการด้านการรักษาพยาบาลที่ครอบคลุมการรักษาเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งผู้สูงอายุมีความจำเป็นที่จะได้รับสวัสดิการสังคมจากรัฐหรือจากภาคส่วนอื่น ๆ ที่ครอบคลุมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งประเทศไทยได้มีการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และส่งเสริมผู้สูงอายุอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เป็นต้น ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้มีการบัญญัติด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการและความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุเช่นบุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ และไม่มี

⁷ เทวัญ อุทัยวัฒน์, “สังคมสูงวัยสู่อนาคตประเทศไทย,” <https://www.thaipost.net/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2564).

รายได้เพียงพอให้ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ และผู้สูงอายุย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินการในการดำเนินกระบวนการพิจารณาตัวอย่างเหมาะสม

การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในจังหวัดยะลาทำให้หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่มีการกำหนดนโยบายโดยมองไปในเรื่องการดูแลผู้สูงอายุด้านสาธารณสุขและสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงอายุและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตและมีตัวชี้วัดความสำเร็จ คือ การที่ผู้สูงอายุได้อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ปลอดภัย มีสุขภาพและสุขภาวะที่ดี ผู้สูงอายุและครอบครัวมีสุขภาพชีวิตที่ดีและมีทักษะพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์⁸ ซึ่งทางภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและเริ่มออกมาตรการรับมือในด้านต่าง ๆ อาทิ การลดภาษีนิติบุคคลให้แก่สถานประกอบการที่มีการจ้างงานผู้สูงอายุ การให้สินเชื่อที่อยู่อาศัยแก่ผู้สูงอายุ (Reverse Mortgage) และการให้เบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม การรับรู้และเข้าถึงสวัสดิการที่พึงจะได้รับในพื้นที่ โดยเฉพาะผู้สูงอายุในชุมชนยังไม่ทั่วถึงและเป็นธรรมแก่ผู้สูงอายุเท่าที่ควรและจะต้องศึกษาข้อมูลเพื่อหาแนวทางและมาตรการทางกฎหมายแก้ไขกฎหมายจะเป็นกลไกสำคัญของรัฐที่นำไปใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาและวางระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและบริหารประเทศสำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการผู้สูงอายุในขณะนี้ยังไม่มีบัญญัติเป็นเฉพาะเรื่อง แต่จะมีอยู่บ้างก็ไม่ได้เอื้อประโยชน์แก่ผู้สูงอายุได้อย่างเท่าเทียมกันและไม่ได้ให้ความคุ้มครองแก่ผู้สูงอายุได้ดีเท่าที่ควร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในตำบลลำใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เพื่อจะได้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุในพื้นที่เป็นแนวทางข้อมูลในการตัดสินใจในเรื่องสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุในพื้นที่

⁸ สำนักงานสถิติยะลา, “บทวิเคราะห์และสรุปสถานการณ์ผู้สูงอายุ,” <http://yala.nso.go.th/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2564).

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ในการรับรองสิทธิของผู้สูงอายุเป็นการเฉพาะเรียกว่าพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 สาระของกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดความหมายของผู้สูงอายุว่า หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 ได้รับรองให้ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้แก่บุคคลที่มีอายุเกิน 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย ซึ่งในกฎหมายใช้คำว่า สิทธิผู้สูงอายุ ให้มีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

สิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546⁹

ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านการแพทย์และสาธารณสุข
2. ด้านการศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสาร
3. ด้านการประกอบอาชีพ ฝึกอาชีพที่เหมาะสม
4. ด้านการพัฒนาตนเอง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่าย/ชุมชน
5. ด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการสาธารณะอื่น
6. ด้านการลดหย่อนค่าโดยสาร และการอำนวยความสะดวกในการเดินทาง การรถไฟแห่งประเทศไทย

⁹ กรมกิจการผู้สูงอายุ, “สิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุ,” <https://www.dop.go.th/th/benefits/3/765> (สืบค้นเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2564).

7. ด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ
8. ด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง
9. การให้คำแนะนำ ปกป้อง ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี และในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัว
10. ด้านการช่วยเหลือด้านที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง
11. ด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ
12. การส่งเสริมในการจัดการศพตามประเพณี
13. การจัดบริการสถานที่ท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด
14. การจัดบริการเพื่ออำนวยความสะดวกด้านพิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด
15. ด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้ และการลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้บริจาคทรัพย์สินเงินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ
16. ด้านกองทุนผู้สูงอายุ

สำหรับสวัสดิการสังคมที่ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำไยได้รับนั้นครอบคลุมตามที่รัฐจัดหาให้ แต่ผู้สูงอายุในพื้นที่ยังไม่ทราบถึงสิทธิและสวัสดิการเท่าที่ควร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 1 บททั่วไป มาตรา 4 ได้กำหนดให้ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง และปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน” ซึ่งในหมวด 3 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ได้กำหนดไว้ใน

มาตรา 27 วรรคสามและวรรคสี่ว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่ว่าจะด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องของถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใด จะกระทำได้ รวมถึงมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้ทุกคนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้ถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม จะเห็นได้ว่าในการคุ้มครองผู้สูงอายุ ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม¹⁰ และในมาตรา 71 วรรคสอง “การให้ความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ขจัดความรุนแรงหรือการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม” ซึ่งหมายความว่า หน่วยงานทั้งหลายพึงปฏิบัติแตกต่างเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกทุกคนโดยเฉพาะแก่ผู้สูงอายุ¹¹

ในด้านรายได้และการมีงานทำ ในมาตรา มาตรา 48 วรรค 2 ได้หมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยจะได้รับการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุ และในมาตรา 71 วรรค 4 เพื่อความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณได้คำนึงถึงความแตกต่าง

¹⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, มาตรา 27 วรรค 3 บัญญัติว่า “ทุกคนย่อมมีความเสมอภาคในสิทธิ เสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองในด้านกฎหมายที่เท่าเทียมกัน ถึงแม้จะมีความแตกต่างในด้านใด ๆ ก็ตามการเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ไม่เป็นธรรมแก่บุคคลที่มีความแตกต่างถือเป็นสิ่งที่ไม่เสมอภาคตามสิทธิมนุษยชนที่พึงจะได้รับ

ซึ่งมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้ทุกคนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้ถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม”

¹¹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 71 วรรค 2 บัญญัติว่า “ซึ่งให้ความช่วยเหลือ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัดฟื้นฟูและเยียวยาผู้ถูกกระทำดังกล่าว”

และความจำเป็นของแต่ละบุคคล ซึ่งเพื่อให้เกิดความมั่นคงในการดำรงชีพ¹² ส่วนในด้านการทำงาน ในมาตรา 74 วรรค 1 ซึ่งหมายถึง เมื่อถึงวัยทำงานรัฐส่งเสริมให้ทุกคนมีงานทำตามศักยภาพ และ ความสามารถ รวมถึงคุ้มครองด้านความปลอดภัย สุขอนามัยที่ดีในการทำงาน การมีรายได้และสวัสดิการต่าง ๆ ที่เหมาะสมและมีเงินออมเพียงพอในยามเกษียณจากการทำงาน¹³

ซึ่งการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุเป็นการรองรับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคม ประชากร และครอบครัว และป้องกันความเหลื่อมล้ำต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้

ความหมายและการคุ้มครองทางกฎหมายแรงงาน

กฎหมายแรงงาน คือ กฎหมายเกี่ยวกับการจ้างและการทำงานที่รัฐตราขึ้นเพื่อกำหนดหน้าที่และความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง โดยมีวัตถุประสงค์มุ่งที่จะคุ้มครองลูกจ้างพื้นฐาน ให้ได้รับการจ้างงานและสวัสดิการที่ดีจากนายจ้างกฎหมายแรงงานเป็นกฎหมายประเภทหนึ่งที่มีลักษณะเป็นสังคมนิติบัญญัติ (Social Legislation) เป็นกฎหมายที่มีลักษณะผสมกันระหว่างกฎหมายเอกชนและกฎหมายมหาชน เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการมีส่วนช่วยก่อให้เกิดการคุ้มครองแรงงานเกิดขึ้น และมีส่วนช่วย

¹² เรื่องเดียวกัน, มาตรา 48 วรรค 2 บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีและไม่มียาได้เพียงพอ แก่การยังชีพและบุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา 71 วรรค 4 ในการจัดสรรงบประมาณ รัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของ เพศ วัย และสภาพของบุคคล ทั้งนี้เพื่อความเป็นธรรม

¹³ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 74 วรรค 1 บัญญัติว่า “รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามารถในการทำงานอย่างเหมาะสมกับศักยภาพและ วัย และให้มีงานทำ และพึงคุ้มครอง ผู้ใช้แรงงานให้ได้รับความปลอดภัย และมีสุขภาพอนามัยที่ดีในการทำงาน ได้รับรายได้ สวัสดิการ ประกันสังคม และสิทธิประโยชน์อื่นที่เหมาะสมแก่การดำรงชีพ และพึงจะให้มีหรือส่งเสริมการออมเพื่อการดำรงชีพเมื่อพ้นวัยทำงาน”

กำหนดสิทธิและหน้าที่ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างที่จะต้องปฏิบัติต่อกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของทั้งสองฝ่าย¹⁴

ความหมายของผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะทางกายภาพสรีระที่บ่งบอกว่าวัยจะมีสถานะเริ่มเสื่อม หรือมีอายุที่เรียกตามปฏิทินมากขึ้นซึ่งการเรียกผู้สูงอายุในภาษาอังกฤษนั้นก็มีแตกต่างออกไป เช่น Old age, Older People, Older, Elderly เป็นต้น¹⁵ ได้มีการจำแนกช่วงอายุของผู้สูงอายุในด้านการใช้แรงงาน เราสามารถแบ่งอายุของกลุ่มคนที่มีโอกาสในการทำงานออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้¹⁶

- 1) กลุ่มวัยหนุ่มสาว ที่มีช่วงอายุตั้งแต่ 16–24 ปี
- 2) กลุ่มวัยกลางคน ที่มีช่วงอายุตั้งแต่ 25–49 ปี
- 3) กลุ่มผู้สูงอายุ ที่มีช่วงอายุตั้งแต่ 50–60 ปี
- 4) กลุ่มผู้ที่เกษียณอายุ ที่มีช่วงอายุตั้งแต่ มากกว่า 60 ปี ขึ้นไป¹⁷

¹⁴ Chantarawitoon, N. *Labour, Law: Theory and Problems*, (Bangkok: Thammasart Press, 1987), อ้างใน Rajajapark Journal Vol.13 No.30 (July-September 2019), 179.

¹⁵ Sindecharak, T. & Netiparatanakul, P. *Self-employed Workers' Preparation for Aging among Thailand's Aging Society*, (Bangkok: Thammasat University, 2012), อ้างใน เรื่องเดียวกัน.

¹⁶ Gambarjan, E. *Age Discrimination in European Union, the Netherlands and the Russian Federation*. Master's thesis, (Faculty of Law, University of Tilburg, 2010), เรื่องเดียวกัน.

¹⁷ กิตติสุตา กิตติศักดิ์กุล และ เกียรติพร อำไพ, “มาตรการคุ้มครองทางกฎหมายเรื่องการจัดผู้สูงอายุในแรงงานกึ่งฝีมือและแรงงานไร้ฝีมือ,” *วารสารรัชต์ภาคย์*, (2562): 179.

กฎหมายคุ้มครองแรงงานกรณีเกษียณอายุ

กฎหมายแรงงานได้มีการบัญญัติให้ลูกจ้างสามารถรับเงินชดเชยหลังเกษียณอายุได้ ซึ่งช่วงอายุที่กำหนดจะอยู่ที่ครบ 60 ปีบริบูรณ์ ลูกจ้างมีสิทธิได้รับเงินเกษียณอายุตามกฎหมายแรงงาน ได้ทั้งในกรณีเกษียณอายุตามที่นายจ้างกำหนดไว้ในสัญญาให้ถือว่าเป็นการเลิกจ้าง (ช่วงอายุที่กำหนดของแต่ละบริษัทจะแตกต่างกันออกไป) ซึ่งต้องเป็นไปตามที่ตกลงกันทั้งสองฝ่าย เงินชดเชยตามกฎหมายถือเป็นสิทธิที่แรงงานทุกคนจะได้รับตามกฎหมาย เมื่อครบอายุเกษียณในที่ทำงานต่อเนื่องครบ 20 ปีขึ้นไป จะจ่ายไม่น้อยกว่าค่าจ้างอัตราสุดท้าย 400 วัน ตามเนื้อหาที่ระบุใน พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562

กฎหมายคุ้มครองแรงงานได้บัญญัติเกี่ยวกับการเกษียณอายุและการจ่ายค่าชดเชย ดังนี้

1. กรณีกำหนดการเกษียณอายุก่อนครบ 60 ปีบริบูรณ์ ถือว่าการเกษียณอายุเป็นตามข้อสัญญาจ้าง หรือข้อตกลงระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง
2. กรณีกำหนดการเกษียณอายุ เกินกว่า 60 ปีบริบูรณ์ หรือไม่ได้มีการกำหนด ลูกจ้างมีสิทธิขอเกษียณอายุได้เมื่อมีอายุครบ 60 ปีขึ้นไป และให้มีผลเมื่อครบ 30 วันหลังการแสดงเจตนายื่นขอเกษียณ

คุณสมบัติลูกจ้างที่มีสิทธิได้รับค่าชดเชยกรณีเกษียณอายุ

- ลูกจ้างที่ทำงานครบ 120 วัน แต่ไม่ครบ 1 ปี จะได้เงินชดเชย 30 วัน
- ลูกจ้างที่ทำงานครบ 1 ปี แต่ไม่ครบ 3 ปี จะได้รับเงินชดเชย 90 วัน
- ลูกจ้างที่ทำงานครบ 3 ปี แต่ไม่ครบ 6 ปี จะได้รับเงินชดเชย 180 วัน
- ลูกจ้างที่ทำงานครบ 6 ปี แต่ไม่ครบ 10 ปี จะได้รับเงินชดเชย 240 วัน
- ลูกจ้างที่ทำงานครบ 10 ปี แต่ไม่ครบ 20 ปี จะได้รับเงินชดเชย 300 วัน
- ลูกจ้างที่ทำงานครบ 20 ปีขึ้นไป จะต้องได้รับเงินชดเชย 400 วัน

เงินประกันสังคมในกรณีชราภาพ

นอกจากเงินชดเชยกรณีเกษียณอายุจากกฎหมายแรงงาน สำหรับลูกจ้างที่มีสิทธิเป็นผู้ประกันตนจะได้รับเงินประกันสังคมในกรณีชราภาพเช่นเดียวกัน โดยเป็นอีกหนึ่งความคุ้มครองที่สำนักงานประกันสังคมมอบให้แก่ผู้ประกันตนในยามชราภาพสามารถขอได้เมื่อมีอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์ แต่ความเป็นผู้ประกันตนจะสิ้นสุดลงเช่นกันโดยมีผลประโยชน์ทดแทนทั้งในกรณีบำนาญชราภาพและกรณีบำเหน็จชราภาพ ดังนี้

กรณีบำนาญชราภาพ

หากเป็นผู้ที่จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่ต่ำกว่า 180 เดือน มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพเป็นรายเดือน อัตราร้อยละ 20 ของค่าจ้างเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย ที่ใช้เป็นพื้นฐานในการคำนวณเงินสมทบ

หากเป็นผู้ที่จ่ายเงินสมทบเกิน 180 เดือน มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพเป็นรายเดือนและปรับเพิ่มอัตราบำนาญชราภาพขึ้นในอัตราร้อยละ 1.5 ต่อระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบทุก 12 เดือน

กรณีบำเหน็จชราภาพ

หากเป็นผู้ที่จ่ายเงินสมทบต่ำกว่า 12 เดือน จะมีการจ่ายในรูปแบบของเงินบำเหน็จชราภาพ โดยมีจำนวนเท่ากับจำนวนเงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายเข้ากองทุน

ในกรณีผู้รับเงินบำนาญชราภาพถึงแก่ความตายภายใน 60 เดือน นับตั้งแต่วันที่ที่มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพ จะมีการจ่ายเงินบำเหน็จชราภาพให้แก่ผู้รับผลประโยชน์จำนวน 10 เท่าของเงินบำนาญชราภาพรายเดือนที่ได้รับครั้งสุดท้ายก่อนถึงเสียชีวิต¹⁸

¹⁸ ฮักส์ อินซัวรันซ์ โบรกเกอร์, “อายุใกล้ 60 รีบเช็ค เงินชดเชยตามกฎหมายแรงงาน กรณีเกษียณอายุ,” <https://www.hugsinsurance.com/article/compensation-under-labor-retirement-law> (สืบค้นเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2564).

มาตรการส่งเสริมการจ้างงานของผู้สูงอายุ

เพื่อส่งเสริมให้ภาคเอกชนจ้างแรงงานผู้สูงอายุเข้าทำงานมากขึ้น รัฐบาลได้ออกมาตรการจูงใจ โดยการตราพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 639) พ.ศ. 2560 กำหนดให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล มีสิทธินำรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าจ้างในการจ้างผู้สูงอายุ มายกเว้นภาษีเงินได้ โดยสามารถหักรายจ่ายได้ 2 เท่า ในการจ้างผู้สูงอายุเข้าทำงานในสถานประกอบการของตน และผู้สูงอายุต้องมีอายุ 60 ปี ขึ้นไป ต้องมีสัญชาติไทยเท่านั้น และผู้สูงอายุที่จะเข้าทำงาน จะเป็นลูกจ้างของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จ้างอยู่ก่อนแล้ว เช่น เกษียณอายุงาน และบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นจ้างให้ทำงานต่อ เป็นต้น หรือเป็นผู้สูงอายุที่ได้ขึ้นทะเบียนหางานไว้กับกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานก็ได้ และต้องไม่เป็นและไม่เคยเป็นกรรมการหรือผู้ถือหุ้นของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จ้างผู้สูงอายุดังกล่าว หรือบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกัน ทั้งนี้ รายจ่ายที่จะได้รับการยกเว้นภาษี ต้องเกิดจากรายจ่ายที่จ่ายเป็นค่าจ้างให้แก่ผู้สูงอายุไม่เกินเดือนละ 15,000 บาท¹⁹

¹⁹ มาตรา 3 ให้ยกเว้นภาษีเงินได้ตามส่วน 3 หมวด 3 ในลักษณะ 2 แห่งประมวลรัษฎากร ให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งรับผู้สูงอายุที่มีอายุหกสิบปีขึ้นไปเข้าทำงานสำหรับเงินได้เป็นจำนวนร้อยละหนึ่งร้อยของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าจ้างในการจ้างผู้สูงอายุ เฉพาะรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าจ้างในการจ้างผู้สูงอายุในส่วนที่ไม่เกินร้อยละสิบของจำนวนลูกจ้างในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น

มาตรา 4 ผู้สูงอายุตามมาตรา 3 ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นผู้มีสัญชาติไทย
- (2) เป็นลูกจ้างของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จ้างอยู่ก่อนแล้ว หรือเป็นผู้สูงอายุที่ได้ขึ้นทะเบียนหางานไว้กับกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน
- (3) ไม่เป็นและไม่เคยเป็นกรรมการหรือผู้ถือหุ้นของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จ้างผู้สูงอายุดังกล่าวหรือบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกัน

ความต้องการเกี่ยวกับกฎหมายและสวัสดิการของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลลำใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ส่วนที่ 1 สวัสดิการของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลลำใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

สวัสดิการของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลลำใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีหน่วยงานในพื้นที่ร่วมกับสำนักงานเทศบาลตำบลลำใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา โดยการส่งเสริมและสนับสนุนเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการให้ได้รับสวัสดิการสังคม และดำรงชีพได้ ซึ่งทางสำนักงานเทศบาลตำบลลำใหม่ อำเภอ เมือง จังหวัดยะลา มีหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์สิทธิขั้นพื้นฐานและสวัสดิการที่ผู้สูงอายุในพื้นที่จะได้รับเพื่อให้เป็นไปตามการคุ้มครองของสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 และเป็นหน่วยงานในการดูแลเรื่องเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในพื้นที่ อีกทั้งยังจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อดูแลความอยู่ของผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลลำใหม่ ได้เข้ามาเป็นสื่อกลางการดูแลเรื่องสุขภาพอนามัยแก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ โดยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านสาธารณสุข เช่นการประชาสัมพันธ์ให้ดาวโหลดเอกสารเรื่องการเตรียมตัวให้พร้อมเป็นผู้สูงอายุคุณภาพ ซึ่งมีสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นผู้จัดทำเอกสาร
2. การจัดตั้งกองสุขภาพตำบล เพื่อจัดทำศูนย์ฟื้นฟูคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และคนพิการเทศบาลตำบลลำใหม่ เพื่อคัดกรองและส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้สูงอายุให้สามารถดูแลสุขภาพตัวเองได้
3. สนับสนุนค่าบริการตรวจวัดสายตา สำหรับผู้สูงอายุที่ประสบภาวะยากลำบาก เขตเทศบาลตำบลลำใหม่ จากกองทุนพัฒนาสังคมผู้ด้อยโอกาสทางสังคม จังหวัดยะลา
4. ออกหน่วยบริการเคลื่อนที่ที่เปิดรับลงทะเบียนนอกสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุที่จะมายื่นยื่นรับสิทธิขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

5. ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มอาชีพในชุมชนและส่งเสริมด้านวิชาการในการประกอบอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ เช่น การอบรมเรื่องพืชสมุนไพรพื้นบ้านและการปลูกพืชสมุนไพรในชุมชน เป็นต้น

6. สนับสนุนการศึกษาตามอัธยาศัยที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน

ส่วนที่ 2 ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลลำใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลลำใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลาในด้านต่าง ๆ มีดังนี้

ด้านการศึกษา

ผู้สูงอายุต้องการให้มีการจัดอบรมในด้านความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้สูงอายุ และข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น ต้องการให้มีการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ ต้องการให้มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีบทบาทในการถ่ายทอด ความรู้ ภูมิปัญญา ประสบการณ์สู่ชุมชน และต้องการให้มีการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในหลักสูตรต่าง ๆ

ด้านสุขภาพอนามัย

ผู้สูงอายุต้องการความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพ อนามัยแก่ผู้สูงอายุ และผู้ดูแล ต้องการให้มีแพทย์เคลื่อนที่ออกไปให้บริการถึงบ้าน/ชุมชน เพื่อตรวจ/รักษาสุขภาพผู้สูงอายุ ต้องการให้มีการจัดหน่วยเคลื่อนที่ทางกายภาพบำบัดเข้าไปดูแลผู้สูงอายุ ถึงบ้าน/ชุมชน และต้องการ ให้มีบริการตรวจสุขภาพประจำปี เช่น วัดความดัน วัดน้ำตาล เป็นต้น

ด้านที่อยู่อาศัย

ผู้สูงอายุต้องการให้มีการซ่อมแซมที่พักอาศัยแก่ ผู้สูงอายุที่ฐานะยากจน โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ต้องการให้จัดเจ้าหน้าที่ออกตรวจ สภาพที่พักอาศัย และระบบสาธารณสุขโรคของผู้สูงอายุในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ต้องการให้มีการจัดบริการครอบครัวอุปการะแก่

ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวหรือไร้ที่พึ่งพิง และ ต้องการให้จัดบริการที่พักอาศัยหรือบ้านพัก สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนที่ไม่มีที่อยู่อาศัย

ด้านการทำงานและการมีรายได้

ผู้สูงอายุต้องการให้มีการเพิ่มจำนวนเงินเบี้ยยังชีพรายเดือน แก่ผู้สูงอายุที่ขาด ผู้ดูแล และไร้ที่พึ่งพิง ต้องการให้มีการสนับสนุนงบประมาณและจัดการหาแหล่งเงินทุน เพื่อประกอบอาชีพให้กับผู้สูงอายุในชุมชน ต้องการให้มีการจัดตั้งกองทุนผู้สูงอายุเพื่อ ช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชน และ ต้องการได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพที่เหมาะสมกับ ความถนัดและวัยของท่าน

ด้านนันทนาการ

ผู้สูงอายุต้องการให้มีการจัดสถานที่สำหรับออกกำลังกายและพักผ่อนที่ เหมาะสมและปลอดภัยกับผู้สูงอายุ ต้องการให้จัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ และส่งเสริม การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุเช่น กิจกรรมทำบุญ และบำเพ็ญประโยชน์ ต้องการให้มี กิจกรรมการเดินทางเพื่อพาผู้สูงอายุไปท่องเที่ยวหรือทัศนศึกษาในที่ต่าง ๆ ต้องการให้มีการ จัดตั้งชมรมกีฬาสำหรับผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุ ได้มาพบปะสังสรรค์ด้วยกัน เช่น หมากกรุก เปตอง ปิงปอง เป็นต้น

ด้านกระบวนการยุติธรรม

ผู้สูงอายุต้องการให้มีการช่วยเหลือให้คำแนะนำในการดำเนินการด้านกฎหมาย ในคดีความต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของผู้สูงอายุโดยไม่มีค่าใช้จ่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ต้องการให้มีการ ช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตราย จากการทารุณกรรมทั้งทางร่างกายและจิตใจ ต้องการให้มีการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย และ ต้องการให้มีการเผยแพร่ข้อมูลด้านสิทธิตามกฎหมายของผู้สูงอายุให้ผู้สูงอายุได้รับทราบ อย่างทั่วถึง

ด้านบริการทางสังคมทั่วไป

ผู้สูงอายุต้องการให้มีการบริการยานพาหนะเดินทางไปสถานพยาบาลแก่ผู้สูงอายุโดยไม่มีค่าใช้จ่าย ต้องการให้มีการจัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุในพื้นที่และมีการสำรวจความต้องการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ต้องการให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะหรือสถานที่ราชการแก่ผู้สูงอายุ เช่น ทางเดินทางลาด ห้องสุขาสาธารณะ พร้อมราวจับ ที่จอดรถเป็นต้น และ ต้องการให้มีศูนย์บริการทางสังคมให้กับผู้สูงอายุ เพื่อให้บริการแนะนำ และประสานความช่วยเหลือผู้สูงอายุไปหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ภาพรวมความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลลำไใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย สวัสดิการด้านการงาน และการมีรายได้ สวัสดิการด้านบริการทางสังคมทั่วไป สวัสดิการด้านการบริการ ยุติธรรม สวัสดิการด้านการศึกษา และความต้องการสวัสดิการด้านนันทนาการอยู่ในลำดับสุดท้าย

ส่วนที่ 3 แนวทางการกำหนดโครงสร้างของกฎหมายผู้สูงอายุในเทศบาลลำไใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์เชิงสนทนากับเจ้าหน้าที่ สำนักปลัดที่รับผิดชอบสวัสดิการของผู้สูงอายุ รวมถึงวิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุใน เทศบาลตำบลลำไใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลาในภาพรวม พบว่า สวัสดิการผู้สูงอายุในเทศบาลลำไใหม่ที่มีอยู่ในปัจจุบันเป็นสวัสดิการขั้นพื้นฐานตามสิทธิและสวัสดิการที่ผู้สูงอายุพึงจะได้รับตามกฎหมายที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ แต่เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงสวัสดิการที่ตนพึงจะได้รับจึงทำให้เกิดความต้องการสวัสดิการสังคมในด้านต่าง ๆ ซึ่งสวัสดิการสังคมที่ผู้สูงอายุต้องการมากที่สุดเป็นลำดับต้นคือ สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย และสวัสดิการด้านการงาน และการมีรายได้ จึงต้องมีแนวทางการกำหนดโครงสร้างของกฎหมายผู้สูงอายุเพื่อการจัด

สวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่เหมาะสม และครอบคลุมกับความต้องการของผู้สูงอายุ แนวทางกำหนดโครงสร้างของกฎหมายผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมี ดังนี้

1. ปรับโครงสร้างในการรับผิดชอบงานสวัสดิการของผู้สูงอายุโดยการกระจายอำนาจและหน้าที่จากรัฐบาลและหน่วยงานส่วนกลางของรัฐไปยังองค์การบริหารต่างของท้องถิ่น เพื่อให้ผู้สูงอายุมีช่องทางเฉพาะในการประสานงานเรื่องสวัสดิการต่าง ๆ และได้รับการอำนวยความสะดวก ที่รวดเร็วขึ้น

2. การออกกฎหมายประกันการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาวเพื่อลดภาระของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุโดยการกำหนดให้การดูแลผู้สูงอายุเป็นบริการที่มีชุมชนเป็นฐานหลักในการดูแลและรักษาผู้สูงอายุ ณ ที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุเองจะทำให้สามารถดำรงชีวิตต่อไปได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีและไม่เป็นภาระที่หนักเกินไปของลูกหลาน

เมื่อมองไปถึงการปรับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลลำไ้มใหม่ในด้านต่าง ๆ ควรมีการพิจารณาเพิ่มมาตรการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย

- 1.1 ควรมีการกำหนดมาตรการจัดสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัย แบบครบวงจร และเพิ่มจำนวนสถานพยาบาลที่ให้บริการแก่ผู้สูงอายุโดยเฉพาะ เพื่อให้ผู้สูงอายุเข้าถึงสถานพยาบาลได้ง่ายขึ้น

- 1.2 หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าควรให้บริการ ครอบคลุมทั้งด้านการตรวจสุขภาพประจำปี การรักษาพยาบาลและการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค เพื่อป้องกันการเกิดภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากปัญหาสุขภาพเรื้อรังที่มีค่าใช้จ่ายสูง

2. สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย

ควรมีมาตรการ ในการดูแลและการสงเคราะห์เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ตามความต้องการและความจำเป็น ดังนี้

- 2.1 จัดงบประมาณ และสำรวจความต้องการในการซ่อมแซมบ้านที่พักอาศัยของผู้สูงอายุในพื้นที่ที่ ที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้

2.2 จัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราให้กระจายอย่างทั่วถึง โดยเป็นสถานที่ที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย

2.3 จัดงบประมาณเพื่อเป็นแหล่งกู้เงินดอกเบี้ยต่ำเพื่อการซ่อมแซมบ้านที่พักอาศัยให้กับผู้สูงอายุที่สามารถพึ่งตนเองได้

3. สวัสดิการด้านการงานและการมีรายได้

สำหรับเทศบาลตำบลลำไยได้มีการจัดทำโครงการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่เนื่องจากเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้ รายได้ไม่สมดุลกับรายจ่าย ผู้สูงอายุจึงมีความต้องการสวัสดิการในด้านนี้เพิ่มมากยิ่งขึ้น จึงควรมีแนวทางในการจัดสวัสดิการดังนี้

3.1 การจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน

3.2 ให้ทุนประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในจำนวนที่เหมาะสม

3.3 ส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุในพื้นที่ โดยการคัดเลือกสถานประกอบการที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้สูงอายุที่ยังมีศักยภาพในการทำงานสามารถมีรายได้และพึ่งพาตัวเองได้

บทส่งท้าย

การรองรับสถานการณ์การเป็นสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยได้มีบทบาทสำคัญและข้อกำหนดต่าง ๆ ในการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุไว้อย่างครอบคลุมทุกด้าน แต่ยังไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควรเนื่องจากการกระจายอำนาจที่ไม่ชัดเจนส่วนมากมักเป็นผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งพอจะมีการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้สูงอายุได้บ้างเท่านั้น แต่ยังไม่เพียงพอ อีกทั้งปัญหาในการจ้างงานของผู้สูงอายุซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังคงมองว่าผู้สูงอายุมีศักยภาพไม่เพียงพอที่จะสามารถปฏิบัติงานได้ แต่ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มบุคคล ที่ยังคงต้องหารายได้เข้ามาจุนเจือครอบครัวหรือหาเลี้ยงชีพของตน ถึงแม้ทางภาครัฐได้มีการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในหลายรูปแบบและครอบคลุมปัจจัยขั้นพื้นฐานในการดำรงชีพ แต่ผู้ได้รับสวัสดิการคงยังมองว่าไม่เพียงพอ การพิจารณาแก้ไข

ปรับปรุงกฎหมายและการปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุไทย ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้น เพื่อรองรับจำนวน ผู้สูงอายุที่จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ และ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคมผู้สูงอายุของไทย

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้รับผิดชอบด้านสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเทศบาลลำใหม่

1. เทศบาลลำใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ควรมีการจัดแผนในการให้บริการ ตรวจเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุในพื้นที่เพื่อให้คำแนะนำ คำปรึกษาการดูแลสุขภาพ และติดตาม ผลอาการป่วยของผู้สูงอายุโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

2. เทศบาลลำใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ควรจัดสวัสดิการในการจัดเจ้าหน้าที่เข้าไปสำรวจสภาพที่พักอาศัย และระบบสาธารณูปโภคที่แก่ผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองไม่ได้ และจัดให้มีการซ่อมแซม จัดตั้ง ศูนย์บริการพักพิงผู้สูงอายุ ตลอดจนครอบครัวอุปการะผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง ไม่สามารถพึ่งตนเองได้

3. เทศบาลลำใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ควรมีแผนงานหรือโครงการในการอบรมส่งเสริม ยกระดับอาชีพผู้สูงอายุให้สามารถสร้างรายได้จากการกลุ่มผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ได้ และมีรายได้เสริมที่หลากหลายตามศักยภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. “สิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุ.” <https://www.dop.go.th/th/benefits/3/765> (สืบค้นเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2564).
- กิตติสุดา กิตติศักดิ์กุล และ เกียรติพร อำไพ. “มาตรการคุ้มครองทางกฎหมายเรื่องการจ้างผู้สูงอายุในแรงงานกึ่งฝีมือและแรงงานไร้ฝีมือ.” *วารสารรัฐศาสตร์*. (2562): 179.
- เทวัญ อุทัยวัฒน์. “สังคมสูงวัยสู่อนาคตประเทศไทย.” <https://www.thaipost.net/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2564).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.
- สำนักงานสถิติยะลา. “บทวิเคราะห์และสรุปสถานการณ์ผู้สูงอายุ.” <http://yala.nso.go.th/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2564).
- ฮักส์ อินซัวรันซ์ โบรกเกอร์. “อายุใกล้ 60 รีบเช็ค เงินชดเชยตามกฎหมายแรงงาน กรณีเกษียณอายุ.” <https://www.hugsinsurance.com/article/compensation-und-er-labor-retirement-law> (สืบค้นเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2564).
- Chantarawitoon,N. Labour, Law: Theory and Problems, (Bangkok: Thammasart Press, 1987), อ้างใน Rajapark Journal Vol.13 No.30 (July-September 2019), 179.
- Gambarjan, E. Age Discrimination in European Union. the Netherlands and the Russian Federation.Master’s thesis. Faculty of Law, University of Tilburg, 2010.
- Sindecharak.T & Netiparatanakul.P, Self-employed Workers' Preparation for Aging among Thailand's Aging Society, (Bangkok: Thammasat University, 2012).

References

The Constitution of the Kingdom of Thailand. B.E. 2560 (2017).

Hugs Insurance Broker. “Nearly 60 years, check the compensation by labor law, retirement quickly.” [https://www.hugsinsurance.com /article/compensation-under-labor-retirement-law](https://www.hugsinsurance.com/article/compensation-under-labor-retirement-law). (Retrieved on 26 December 2021).

Kittisuda Kittisakkul and Kiattiphorn Ampai. “Legal Protection Measures for the Employment of the Elderly as Semi-Skilled and Unskilled Workers.” *Rajapark Journal*, (2019): 179.

Statistical Office of Yala Province. “Analysis and Summary of the Elderly Situation.” <http://yala.nso.go.th/> (Retrieved on 26 April 2021).

Tewan Utaiwat. “Aged Society to Thailand Future.” <https://www.thaipost.net> / (Retrieved on 23 April 2021).

The Department of Elderly Affairs. “Rights and Welfare of the Elderly.” <https://www.dop.go.th/th/benefits/3/765> (Retrieved on 7 December 2021).

